

nos et rempublicam nostram praestitum, pollicemur ipsi domino episcopo et eius ecclesiae uberrima gratia et patrocinio nostro regio semper referre.

In cuius rei testimonium sigillum nostrum praesentibus est appensum. Datum Pyotrcoviae in conventu generali, feria quinta [post] Conversionis sancti Pauli anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo sexto [25 I 1526], regni nostri anno vigesimo. Sigismundus rex subscripsit^a. Relatio magnifici Christophori de Schidlowycz palatini et capitanei Cracoviensis et regni Poloniae cancellarii, Siradiensis, Sochaczewiensis, Gostinensis et Novae Civitatis Corczin etc. capitanei etc.

VII. LITTERAE RESTIUM

A. Litterae in vim primarum restium contra Thartaros scriptae^a.

Sigismundus etc. Universis et singulis palatinis, castellanis, capitaneis, dignitariis, officialibus, burgrabiis et nobi[lit]atum communitatibus, advocatis et scultetis ceterisque subditis nostris terras regni nostri ubilibet incolentibus et praesertim terram N. et districtum N. de iure et consuetudine ad expeditionem bellicam obligatis, sincere nobis et fidelibus dilectis, gratiam nostram regiam. Magnifici, generosi, nobiles, famati et providi, sincere nobis et fideles dilecti!

Quia nos certiores fecerunt exploratores nostri, Tartaros, continuos hostes nostros, ingenti vi regnum et dominia nostra populari statuuisse iamque illos prope fines nostros degere, Valachum item cum gentibus suis paratum esse et arcem Camyenyecz oppugnare velle; in conventu vero praeterito decreta sunt tantum praesidia ad leviores insultus hostium reprimendos, que illic in Russia tenemus quidem, sed que ad tantam potentiam propulsandam nequaquam sufficiunt. Et proinde, ne Respublica gravem aliquam iacturam, quam Dominus Deus avertat, accipiat, aut in magnum aliquod discrimen incidat, vobis omnibus in commune et quilibet seorsum, qui expeditionem bellicam generalem et servitium nobis et Reipublicae, in vim primarum restium notum facimus^b et mandamus, ut equos et arma aliaque omnia ad bellum necessaria parata et disposita iuxta debitum et facultatem vestram habeatis, ut cum primum tertiis restium litteris a nobis admoniti fueritis, possitis citra ullam moram ad tuendam^c patriam et hostes propulsandos accurrere, sub poena amissionis bonorum omnium. Volumus tamen, ut interim iudicia publica terrestria et castrensia non intermittantur, ut fertones et aliae contributiones in conventu generali decretae, de quibus dicta praesidia servamus, edantur et processus reformandorum iurium et statutorum iuxta constitutionem eiusdem conventus generalis non impediatur. Et ne quispiam de hoc mandato nostro aliquam ignorantiam praetendat, volumus, ut unus ad alium sibi viciniorem praesentes litteras, cum illas perlegerit, transmittat, ultimus vero easdem loci capitaneo repraesentet. Pro gratia nostra aliter facere non ausuri.

Datum^d in civitate nostra Gedanensi feria quarta intra octavam Sanctissimi Corporis Jesucristi, anno millesimo quingentesimo vigesimo sexto [6 VI 1526], regni nostri anno vigesimo. Ad mandatum Regiae Maiestatis proprium.

B. Litterae in vim primarum, secundarum et ultimarum restium scriptae quidem, sed etiam ut priores, non emissae.

Sigismundus etc. Universis et singulis palatinis, castellanis etc. ut supra. Non dubitamus, iam omnibus notum esse, Tartaros ingentibus copiis ad depopulandum regnum et dominia nostra irrupisse. Notum est etiam unicuique, qualis defensio sit in conventu generali novissimo decreta.

^a W oryginalu tego aktu (por. uwagi wstępne do niniejszych konstytucji, przypis 11) znajduje się własnoręczny podpis króla.

^a W tekście (MK₂, t. 40. s. 44) dopisano: quidem sed non publi[ca]te.

^b MK₂: efacimus.

^c MK₂: tueandam.

^d Wydawca AT, t. VII, Tytus Działyński, pominął tę formułę, zastępując ją dość swobodnym: Ex Marienburgo.

Et proinde, licet haec infelix novitas nos in his terris Prussiae comperit, ex quibus etiam magnum Reipublicae discrimen imminebat, neque illi aliter nisi praesentia nostra occurri potuit, tamen multis hic adhuc negotiis intermissis^e proficiscimur ipsi, quantum celerius possumus ad tantam regni calamitatem tantique hostis conatus reprimendos non solum sumptum et laborem nostrum, sed etiam personam nostram regiam omnesque vires et facultates nostras pro regni et subditorum nostrorum salute exhibituri. Quapropter praesentes litteras nostras in vim primarum, secundarum et ultimarum restium mittimus. Mandamusque vobis, ut quam primum vos moveatis et arma capiat ac quisque vestrum armatus instructus et comitatus pro sua facultate apud N.^f constituatur, ubi instructis exercitibus nostris, nos hosti opponere et regnum ab imminente ruina eripere et vindicare possimus. Et ne quispiam vestrum de praemissis suam ignorantiam praetendat, volumus et mandamus [ut unus] ad alium sibi viciniorem praesentes litteras nostras, cum illas perlegerit, quam primum [transmittat], ultimus vero easdem loci capitaneo repraesentet, sub amissione bonorum omnium et gratiae nostrae non aliter factur^g.

^e *Wydawca AT, zamiast dwu ostatnich wyrazów, odczytał: inconfectis.*

^f *W AT: apud Gliniani ad diem S.N.*

^g *W AT dodano: Datum ex arce nostra Marienburg.*